

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, narečnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 3.

V Ljubljani 1. februarja 1873.

Tečaj XIII.

Otroci, roke na klop!

Od kod pride, da so naši otroci tolikanj nevbogljivi, tolikanj terdovratni in oterpnjeni do lepega opominovanja? Svojo nedolžnost so zgubili; nedolžno dete rado vboga, poslušna in spoštuje svoje starše in učnike. Od marsikterih se lahko reče: tako majhen, pa že tako hudoben! — Od kod pride, da mladenči pri vseh pripomočkih, pri vsem opominjevanji in svarjenji učnikov in staršev tako slabo napredujejo? od kod pride, da veliko mladih ljudi boleha, hira in merjè? Temu vprašanju odgovarja sveto pismo in tudi vsakdanja skušnja: „Kdor dela . . . djanje, ga bodo hitro červi snedli“. Lepo se razcvita krasna cvetka na polji v spomladanskem vremenu; nebeška rosa jo napaja; solnce jo greje in oživlja; a cvetka začénja rumeneti, hirati, in se posuši; červ je korenino glodal; — še lepše se razcvita mladi človek, čverst mladeneč, zala deklina; rosa nebeške milosti ga napaja, in lepi nauki učnikov in staršev ga spodbujajo k vsemu dobremu; a lepo lice začénja veneti, otrok zgubí veselje do učenja, rad se skriva in potika po samotnih krajih; skerbni oče poprašuje, mati tarna, kaj se je vendar prigodilo temu otroku. Nedolžno dete je padlo gerdemu zapeljivcu v roko, nedolžnost je zgubilo, pokoj in mir serca je zginil, vbogljivi otrok je postal nevkreten in gluha do lepega opominjevanja.

Lahko bi to sliko dalje risal in izpeljeval, pa v okvir lista, kateri izhaja le radkokrat in mnogim pride v roke, ne spadajo prav za prav drobna pretresovanja in razlaganja; kdor mojih tovaršev se hoče o tem dalje učiti, bo najdel že potov, da bo o takih stvareh, ki so silno imenitne za učitelja, gojitelja in za dom, dalje pozvedoval. Po knjigah zdrav-

nikov in moralistov bo tukaj najdel o tem dovolj in toliko, da mu bodo lasje po konci stopali in ga bo merzel pot spreletaval; — pa tudi vpricho nas učiteljev se včasih neznano posveti, in odkriva se našim očem strašansko brezno, v katerega dere brezskerbna in nevbogljiva mladina. In zares, ako okoli sebe pogledamo, v serce se nam more smiliti, strah in groza nas mora spreleteti, ako pomislimo družinsko življenje po nekaterih hišah, ker tam silna revščina, drugej pa preveliko bogastvo mladost popači. Svoje dni sem bral od silnega spačenja in razuzdanosti ljudstva v Parizu in njegovi okolici, in l. 1870. mi je bilo potem razumljivo, da so tam v 19. stoletji huje delali kakor svoje dni Atila in njegovo divje ljudstvo; kedar namreč ljudstvo vse božje in človeške postave z nogami teptá, tam se človek pod žival poniža in razljuten huje razsaja nego divja zver.

Ker pa nisem ne zdravnik, ne duhovnik, ampak po svojem poklicu ljudski učiteljček, tudi ne segam dalje v družinsko življenje, marveč oziram se le na šolsko izrejo, ker le tukaj govorim iz lastne skušnje, ter podajam svojim sobratom na učiteljskem polji, nekatere reči, ktere sem opazeval pri svojem večletnem poslovanju, ter bi rad nasvetoval nekatere reči, katerih naj bi se učitelj ogibal, da ne postane vedoma ali nevedoma kriv tuje spačenosti.

Vsaka šola naj se poglavitno prizadeva, da ne postane nevarna jama, v kateri bi otroci zgubljevali svojo nedolžnost. Ne govorim tukaj od učiteljev, kateri so kar na ravnost sami po sebi mladini v spodtiko; takim kaj pripovedovati, bi bila stvar čisto od več, taki bi bili za kaj drugega, kakor za šolo; govorim tukaj le poštenim učiteljem, kateri so ne mara premalo pazni ali preveč prostoserce in lahkomišljeni, da ne vidijo nevarnosti tam, kjer je res naj bližnja prilika za neskušeno in nevedno mladost, ker pomniti je treba pri šolski mladosti, da ena garjeva ovca vso čedo lahko okuži, in da je lažje mladost pred hudim varovati, kakor pa pozneje zapeljano na pravo pot zopet pripeljati.

Poglejmo učence

1. med potjo!

Otroci na kmetih hodijo po nekaterih krajih po eno uro dalječ sami sebi prepuščeni v šolo; dostikrat jih pot pelje po samotnih krajih. Lahko si mislimo, da skerbni starši niso nič kaj posebno veseli, kedar svoje otroke za pol ali celi dan iz pred sebe spusté. Dostikrat se je prigodilo, da so otroci po germovji se skrivali, namesto da bi bili v šolo prišli. Skerben učitelj bo tedaj otroke spraševal, s kom da hodijo domu, in staršem sporočal, ako otroci ne dohajajo redno v šolo. Starši se pa radi kar sami oprosté, in kar naravnost pravijo: „Otrok ne bom pošiljal v šolo, ker se mi po poti spridijo“. „Dokler moji otroci niso v šolo hodili, so še kaj vbogali, a sedaj so taki svojeglavneži“, so mi večkrat tožili starši, s

katerimi sem se po poti seznanil. Zastonj je bilo vse prigovarjanje, da je njih dolžnost, ne pa šolina, skerbeti in brigati se za to, kedaj da otroci domu pridejo in s kom da hodijo. Ljudje nočejo drugačnega mnenja slišati in neprenehoma terde: Šola otroke spridi; več ko je šol, slabeje je na svetu i. t. d.

Se vé, da se take reči ne zapisujejo v zapisnike, a prašajte ljudi po deželi, vam bodo od tega vedeli še kaj več povedati! — „Raji plačam katero koli kazen,“ je rekel kmetski mož, „kakor da bi pošiljal svojo trinajstletno deklè s sosedovimi vred v šolo“. — Videl sem večkrat na kmetih, da so otrokom iz vasí, ko so hodili k spraševanju ali v šolo, dali varha, kateri jih je spremljal do šole in potem pa zopet domu, kar mi je bilo zeló všeč. Po nekaterih krajih je naprava vse hvale vredna, da hodijo dopoldne dečki, popoldan deklice v šolo. — Tako skerbni starši in učeniki odstranjujejo daljno nevarnost od otrok; ložeje je namreč varovati koga, da ne pade v jamo, kakor potem izleči ga iz jame.

Poglejmo učence

2. v šoli!

Rekel sem, da ne govorim od takih učiteljev, kateri so kar naravnost mladosti v spodtikljej; tem niso namenjene te verstice, namreč vestnim in skerbnim učiteljem, katerim je v resnici mar za časno in večno srečo izročene mladine. Učitelj naj se varuje prepoved, ker prepovedi zbudé dostikrat radovednost, in ta mika. Kedar učitelj sploh mora govoriti od takih reči, naj govori od takih djanj, kakor od kakšne druge nečednosti. To veljá se vé le pri malih otrocih, kateri se v tem pregrešé iz nevednosti; take tožbe naj učitelj nikar ne razpravlja med naukom; velikrat iz takih tožbá ne pride nič drugega, kakor kakšna smešnost. Prigodilo se je pa že, da so otroci kar naravnost na glas zatožili eden drugega. Kaj sem takrat storil? Nič drugega, nego da sem mu rekel: molči, govori, kedar boš prašan!

Otroci sedé po dalj časa v šoli, dolgočasijo se, neke telesne potrebe jih opominjajo. Kaj naj učitelj takrat stori? Njegovo okó naj ne bo nikoli mirno; kedar vidi zamišljenega otroka, ali dva otroka v prav tihem šepetanji, takrat je že obnašanje sumljivo. „Otroci roke na klop!“ zagermí učitelj po šoli; „kaj imata vi dva pod klopjo“? Enega teh dveh naj priderží učitelj po šoli, in zvedel bo včasih v svojo žalost, kar je sumil. — Nikdar naj po več kakor eden otrok ne hodi na stran, in kedar koga ni hitro nazaj, naj pazi učenik na takega otroka; na stran puščam otroka, kolikrat prosi; dasiravno nekateri le iz navade letajo, vendar je pa nevarnost tukaj, da bi kakšen sramožljiv otrok na zdravju škode ne terpel, ako se mu ne dovoli, kar prosi.

Naj več nevarnost pa žuga otrokom takrat, kedar vzlasti na kmetih čakajo po eno ali še več ur popoldanskega šolskega nauka, — in se brezskerbni

učitelj ne zmeni, kaj otroci v tem času počenjajo; z žalostjo so mi skušeni moške tožili, da so se njih otroci ravno o takih prilikah pohujšali. Mladost sama sebi pripuščena nikdar dobrega ne učini. Koliko previdnosti je treba učitelju, kedar podučuje drugi spol, tega morda ni treba dalje govoriti, ker vsak vé, kako dekleta vsako reč hitro zapazijo in so še veliko bolj počutne, kakor dečki pri teh letih.

Naj še nekaj omenim od telovaj, katerih se otroci po novi šolski postavi vdeležujejo. Tukaj pa kar na ravnost povem, da se mi telovaja v mestnih šolah, pri mestnih otrocih koristne, skoraj da bi rekel, potrebne zdé; a z nekaterimi vajami na orodji se nikakor ne morem sprijasniti, nikakor ne vem, kako bi te mogle otrokom posebno koristiti, drugič so pa te vaje take, da mora človek na ravnost drugam pogledati, ko vidi otroka, da se vije kakor kača po orodji, in svoj život spenja in nateguje, da ni kaj posebno estetično. Ako odraščén to zapazi, kaj mislite, da so otroci neobčutljivi gledalci zraven! Dosti je za ljudske šole, ako se v rednih vajah urijo otroci, da hodijo hitro, naglo v teku i. t. d.; take vaje, ako že morejo biti, naj bi bile za posebne ljudi, kateri se s tem ponašajo.

Priporoča se posebno dan danes, nadzorni nauk in pa prirodoznanje po šolah. Koliko previdnosti je tukaj učitelju treba, da ne bo sam mladosti pačil! Sicer naj veljá pravilo: za otroke ni vse, kar je za odrasčene, otrokom ni treba vsega vsega vedeti. Tukaj hočem govoriti s tistimi, kateri pravijo, da otrokom se mora povsod vse po pravici povedati, in čemu otrokom skrivati reči, katere morejo poprej ali kasneje vedeti. Taki ugovori se meni ravno toliko veljavni zdé, kakor da bi kdo rekel meni: „Veš, ljubi moj, umerl boš prej ali pozneje; veliko hudega te čaka na tem svetu, naj te raji jaz ubijem“. Ne vem, ali bi bil vsaki čas pripravljen, takega človeka poslušati. Pa pojmo k stvari sami!

Ker se spačenost v nrvnem življenji čedalje bolj širi, je nekaterim filantropom (človekoljubom) na misel prišlo, da so mladim ljudem odkrivali vse naravne skrivnosti, katere sicer dobrotljiva narava mlademu človeku prikriva; s tem so mislili, obvarovati ga pred spolovino razuzdanostjo, kakor n. p. koze vcepijo, da se ga potem prave koze ne primejo. Bili so pa tudi previdni in skušeni reditelji in učeni zdravniki, kateri so to močno odsvetovali, in prav resno pred tem svarili.

„Ignoti nulla cupido“. Kar človek ne pozná, ne požélí. Vzemimo, da oče pové otroku: „Vidiš dete, v tej omari je toliko bukev, a ene ti prepovem, nikar se jih ne dotakni!“ Kaj mislite, kaj bo otrok storil? Mogoče je tudi, da otrok pride tudi brez prepovedi do knjig, ali bolj gotovo bo prišel do njih, ako mu poprej povem, kakošne so. Tedaj nikar otroku ne jemljite njegove nedolžne nevednosti! Sicer je res, da človeka

reč ne osupne tako, ako jo poprej vé, ali pomisliti je treba, da se tukaj zbuja čut in poželjivost, katera pamet preoblada. Narava ima svoja pota, in človeka ne zapeljuje, ako ga drugi ne zapeljejo. Odstranimo raje vse od otrok, vse, kar bi jih pred časom privodilo do takega spoznanja: take družčine, take bukve, i. dr.

Sicer je to res težko, skoraj bi rekel nemogoče, in ako tudi, ali bo zavoljo tega, mislite, stvar kaj manj škodljiva, ako jih sami v tem podučite?

Poslednjič še to: ali pa veste, kedaj da je ravno naj primernejši čas za ta poduk? V kakšnih besedah bote to povedali otrokom, kaj bote odgovorili otrokom, ako vas dalje sprašujejo? S takim podukom se tedaj nič drugega ne doseže, kakor to, da otrok zgodaj zgubi sramožljivost, katera je bila varhinja njegove nedolžnosti; v tem podučen otrok bo toliko bolj sam sebe zagovarjal in opravičeval.

Na srečo človeštva je menda sedaj pač malo ljudi, kateri bi na korist takih podučevanj kaj verovali. Da bi vendar ljudem kaj takega nikoli ne bilo prišlo na misel! Kolikor bolj so se ljudje deržali tega nauka, toliko bolj razširjena je bila samopašnost pri mladosti.

Ker mlademu človeku nevarnosti proté od vseh straní, mladeneč pa vendar ne more iz sveta iti, ampak med svetom pripravljati se za svoj prihodnji stan, tako naj starši in gojitelji mladim ljudem dadó amulet, kateri jih bo varoval zalezovanja hudobnih in občnega spridenja, in to skrivno zelišče ni nič drugega, nego strah božji, misel na pričujočnost božjo, na Boga, kateri tudi na skrivnem vidi. Kdor se bojí Boga, ne bo se mu treba pozneje bati zdravnika ali drugih ljudi, ohranil bo svojo telesno in dušno krepost in čverstost do pozne starosti, ter blagoslavljal starše in učnike, kateri so ga vadili strahú božjega.

M.

Kako se pri otrocih zbuja нравni čut in pamet.

Jutranja zarja napoveduje beli dan; pamet in vest pripravljate pot razodenju božjemu in verozakonu.

Pervo, kar se ima otrok učiti je, da se zaveda svoje pameti; da razločuje dobro od hudega, resnico od laži, da poslušajo notranji glas, svojo vest, katera svarí in opominja.

Nova metoda zahteva, da je prvi nauk nadzorni nauk, in na ta nauk veliko veliko zidajo. Tudi ta nauk pripomore k spoznanju božjemu; lahko se tukaj pripoveduje od Boga, ki je vse vstvaril, vse ohranjuje in vlada; vendar nikar se predolgo pri njem ne mudimo, iz otrok ne na-

rejajmo rastlinoslovcev, pri živalstvu pa se varujmo, da se njih čista duša ne umaže.

Kako se pa majhnim otrokom more dopovedati, kar je prav, kar ni prav?

Pri otrocih, katere začénjamo podučevati, zbuja se tudi pamet. Prihitimo jim na pomoč, pomagajmo jim, da se pamet poprej hitreje razvija.

Pripovedujmo otrokom djanje in nehanje otrok ali drugih ljudi, potem naj pa presojajo, ali so ti ali uni, prav ali napačno ravnali, ali so dobro ali hudo delali. V zgled pa stavimo tako djanje, katero že naturna postava prepoveduje. Bolje pa je jemati zgledov takih, v katerih se verši djanje prepovedano n. pr. otrok je otroka, kateri mu ni storil nič žalega, poškodoval, ali mu kaj vzela.

Iz posamesnih slučajev izpeljajmo potem splošno zapoved: Ne delaj bližnjemu krivice; kar nočeš, da bi tebi drugi storili, to tudi ti njim ne stori!

Pripovedujmo tudi otrokom lepa djanja. Z veseljem bodo svojo sodbo izrekli; zanimalo jih bode to in zbuvalo npravno čutstvo.

Še bolj se zbuja to čutstvo, kedar zadeva lastno djanje otrok. Povejmo jim večkrat in razločno, da naj ne storé nikdar kaj tacega, česar bi se imeli sramovati ali bati se koga. Razložimo to bolj na tanko! Ako n. p. rečem otroku: Danes si kruh jedel; ali se bo še zavoljo tega sramoval ali bal? Gotovo ne, to ni bilo nič napačnega. Ako mu pa rečem: Danes si se zlagal; nisi staršev vbogal, takrat se boš sramoval; notranji glas ti pové, da to ni bilo prav.

Tako n. p. bo učenik ravnal, da zbuja pri otrocih pamet in npravni čut; prilika zato se mu ponuja posebno pri razlaganji beril. (II. berilo 77. vaja. „Vest“.)

U č i l a.

Šolska doba sedanjega časa ima na čelu klic: napredek (Fortschritt), a kaj pospešuje pravi napredek, to prevdarja le malokteri. Nekteri misli, da šola napreduje toliko bolj, kolikor več ima učil ali šolskih pomočkov. Učila so pri šolskem poduku zelo koristna, včasih tudi neogibno potrebna; toda po tem, da ima kaka šola mnogo učil, ne more se še soditi o njenem napredku.

Bili smo v šoli, kjer so bile vse stene preprežene s podobami, z zemljevidi, z računicami i. t. d., toda ravno tû pa je bilo polovico učencev brez šolskih knjig in pri pisanji jih je komaj tretjina pisala,

imeli niso naj potrebnih učil, t. j. učnih knjig in pisnih knjižic, in naj večji učenci, ki so sicer po zemljevidu vedeli kazati vse domače in tuje dežele in so tudi iz živalstva kaj pripovedovali, niso o tem znali zapisati naj manjšega golega stavka. Vprašamo: ali ta šola napreduje, akoravno ima vsakoverstnih učilnih pomočkov? Vsak, ki hrepeni po raznih učilnih pomočkih, naj bi pomislil, da se učila delé v tri verste in sicer, 1) so taka, koja mora imeti vsaki posamesni učenec, 2) so taka, koja se rabijo pri poočitovanji posamnih naukov in 3) so taka, koja mora imeti učitelj sam, da se za vpešno poučevanje pripravja.

Lahko se tedaj določi, koja učila iz med teh so naj potrebniša, in brez kterih nobena šola ne more shajati, ako hoče napredovati.

Jezikov uk v začetnici.

Spol slovenskih samostalnikov naj se učencem kaže v mnogih zgledih in sicer v takih, da učenci sami po svojem okusu razsojajo, ali je tako in tako prav. Naj navadnije vodilo za spol veljá; moškega spola so vsa imena, ki se dajo zamenjati z „on“ in se jim more dodajati besedica „tist“, n. pr. učenec piše = on piše = tist učenec piše; deček poje = on poje = tist deček poje; prijatelj ti pomaga = on ti pomaga = tist ti pomaga; pes je zvesta žival = on varuje hiše . . .

Napiši 10 osebnih, 10 živalskih, 10 rastlinskih in 10 rečnih imen moškega spola!

Naštej več moških samostalnikov, ki se končavajo na soglasnik!

Kteri iz med teh so imena živečih, kteri neživih stvari?

Razdeli te-le samostalnike v imena živečih od neživih: molj, strijc, pav, sod, sir, rak, slap, sever, kovač, posel, drozeg, sosed, oreh, komar, mehur, pezdir, las, sin, tat, voz, mož, zob, klas, grad, trak, volk, vol, bič, kos, konj, kozel, oven, štor, lonec, lan, mlin, slepec, bob, noht, maček, most, bezeg, mladeneč, sveder, kamen, zid, panj, kos, nos, pes, pas!

Ktera besedica se stavi namesti „riba“ (on ali ona)?

Riba živí v vodi = ona ne živí brez vode.

Ženskega spola so vsa imena, ki se dajo zamenjati z „ona“ in se jim more dodajati besedica „tista“, n. pr.: krava se pase = ona se pase = tista se pase; sestra šiva = ona šiva = tista šiva.

Imena ženskega spola so n. pr.: roka, noga, miza, hiša, knjiga, senca, senica, pila, ovca, žaba, gos, jed, klop, kost, laž, luč, mast, ost, posterv, pamet, past, ped, pesem, pest, piščal, reč, skerb, smet, božjast, obist, modrost, čeljust, bolezen, ljubezen, prikazen, vest, vez, zel, zibel, zver, žerd, žival, miš, praprot. — Ktera teh imen končavajo se na *a, ast, est, ost, ust, azen, ezen, ev!*

Napiši 10 drugih ženskih imen, ki se končavajo na *ast* in *5*, ki se končavajo na *ev*!

Ali se imenu „dėte“ pravi *on* ali *ona*, *tist* ali *tista*?

Pri imenu *dete* se ne stavi nobena teh besed, temuž reče se: „*ono*“, „*tisto*“, n. pr.: *dete spí* = *ono spí*; *okno je odperto* = *ono je odperto* = *tisto je odperto*; *žveplo je rumeno* = *ono je rumeno* = *tisto je rumeno*; *tele je neumno* = *ono je neumno* = *tisto je neumno*.

Napišite več imen srednjega spola s končnico *o*, in ravno toliko s končnico *e*!

Kako dan raste.

43. vaja „Drugega Berila“ v spisu „Štirje letni časi“ poočituje med drugim, kako se dan daljša, ali kakor ljudje pravijo: „Kako dan raste“

Učenci razumejo vse, kar berejo, le neki radovednež vstane, in učitelja vpraša: „Ko pridem ob 4. popoldne iz šole, še lahko precej časa berem brez luči, zjutraj pa je ob 7. uri še vedno tako tamno kakor popred. Zakaj neki kedar dan začénja rasti, ni že tudi zjutraj toliko pred svetlo, kolikor je zvečer dalji dan?“

Učitelj potem to stvar učencem tako-le razlaga:

Res čudno je, da dan pri obeh koncih — zjutraj in zvečer — ne raste enako; zvečer je res čez eno uro dalji, zjutraj se pa še celo malo pozná, da je svetlejše.

Nekteri terdijo, da je oblačno in sploh megleno vreme v tem času tega krivo, in da za tega voljo se zjutraj tako pozno daní. Al to ni res, saj vsak vé, da ni zmiraj in povsod ta čas megleno ali oblačno.

Vzrok mora tedaj drug biti.

Pratikarji pravijo, da od 22. do 31. grudna ali decembra je dan za 5 minut, — od 1. prosenca ali januarja noter do 15. pa zopet za 23 minut dalji, tedaj od 22. grudna noter do 15. prosenca v vsem skupaj 28 minut. To je res, — ali zatega voljo ne smemo misliti, da tistih 28 minut, za katerih je dan v sredi januarja dalji, bi smeli tako na dvoje razcepiti, da bi 14 minut pridjali zjutraj dnevu, 14 minut pa zvečer, to je, da bi mógel dan se zjutraj za 14 minut pred začeti, zvečer pa bi se moglo tudi za 14 minut pozneje mračiti.

Vzroka, da nam dan le na večer dalji prihaja, ne smemo iskati v astronomijskih (zvezdnih) postavah, ampak samo v tem, kako mi dnevne ure štejem, in po tem, kako so naše ure vravnane.

Če se nam zdi, da dalji dan ne pospešuje danú zjutraj — po tistem srednjem merilu časa, katerega nam kažejo naše ure — je vzrok tega v tem iskati, da od 25. grudna ali decembra naprej je poldanski

čas, kakor ga mi na naših urah imamo, pravemu poldnevu zmiraj naprej za nekoliko od dneva do dneva se množecih drobcev ene ure; na naših navadnih urah je tedaj jutro zmiraj poprej kakor je na solnčni uri. Kadar naše ure 8 kažejo, kaže solnčna ura 1. dan januarja še le 7. uro in 56 minut, — 11. dan januarja 7. uro in 52 minut. — 17. dan januarja 7. uro in 50 minut, — 31. dan januarja 7. uro in 47. minut, in 11. dan svečana ali februarja 7. uro in 46 minut.

Če so tedaj naše ure čedalje bolj solnčni uri naprej, in sicer po tisti razmeri, kakor dan dalji prihaja, se ne smemo čuditi, da naše ure, kolikor bolj prehitajo solnčno uro, rasteči dan vsako jutro pogrudijo.

Po tem se tedaj očitno kaže, zakaj tisti čas po zimi, kedar dan začénja rasti, se zjutraj tako malo čuti, da dan raste, in da je treba skor do konca meseca januarja čakati, preden je zjutraj tako svetlo, da moremo ob osmih lahko kako pisanje brati. Kolikor smo zjutraj o svetlobi na zgubi, toliko na boljsem smo pa zvečer.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Tihemu potoku podoben, ki lepe senožeti in ravne polja rosi, je delal Metelko do svoje sive starosti kakti naš drugi Dobrovski. Bil je Metelko ves Slovenec, in pa Doleneec. Bodi mu slava!

S l o m š e k.

45. Tudi v miru Metelko nikdar ni bil brez dela. Prost latinskih šol je bil še vedno stolni katehet; marljivo je spovedoval v stolni cerkvi, in pustni pondeljek po navadi pridigoval. „Prava gnječa je bila v cerkvi tedaj, kadar je Metelko tehtno govoril v čisti, gladki in lahko umevni slovenščini“. Prihajali so k njegovim govorom celó taki, katerim pridige sicer niso bilo kaj zeló mar. Verno ga je poslušalo priprosto ljudstvo, in sam vem, kako zvesto smo pazili na besedo njegovo bogoslovci. Kako je pa na tanko izrekoval svoj polglasnik, visoki in globoki o, e s pred- in zaglasnim i itd.! — Koliko moč je pa tudi imela njegova beseda in saj je bilo vsem očito, da premnoge mika lepa slovenščina, in da toraj cerkveni govornik čistote in lepote v besedi ne sme zanemarjati.

Bilo je l. 1851 pustni pondeljek, da je govoril od dušne slepote po reku: „In ljudje so bolj ljubili temó, kakor luč, zakaj njih dela so bile hudobne«. (Jan. 3, 10). Govor nam je bil jako všeč, in poprosimo ga nekteri

bogoslovci, naj nam dá tisto pridigo prepisati. Da se vidi, kaka je bila njegova beseda v cerkvenih govorih, kako priprosta pa vendar mična, kako je znal povedati jo Metelko v prilikah in podobah, naj posnamem nekoliko iz omenjene pridige v tedanji obliki.

„Kako žalosten, nevaran, objokovanja vreden je stan tistih, kateri so na duši slepi; strašna je dušna slepota sama na sebi, od tega v I. delu; se strašnejši je, ker je človek ne spozná, od tega v II. delu; in nar strašnejši je, ker jo človek ljubi, od tega v III. delu.

Ni je na tem svetu šibe Božje, ktera bi bila za grešnika večí, grozovitnejši in strašnejši, kakor je ta, če ga Bog z dušno slepoto udari, t. j. če mu luč svoje gnade odtegne; luč gnade, ktera temó naše pameti razkropí, ktera nas razsvetlí, de nevarne, krive in zapeljive pota svetá spoznamo; luč, pri kteri se nam krepost ali čednost in pobožnost, kakoršna je, lepa, prijetna, ljubeznjiva vidi; luč, brez ktere na poti pobožnosti, na poti proti nebesam le ene stopnje dalje ne moremo storiti; luč, brez ktere naša duša od vsiga tega, kar njene zveličanje zadene, celó nič ne vidi in potlej celó nič ne razloči, kadar solnce in ž njim njegova svetloba, svetloba gnade zgine, ravno tako nič ne razloči, kakor kadar gosta temá, črna noč zemljo pokrije.

Kdo bi tedaj mogel velikost in grozovitnost te šibe božje zadosti popisati? Vse druge šibe božje, naj bojo še tako velike, zginejo, če se s to primerijo; ker pri vsih družih šibah božjih je z ostrojtjo pravice božje tudi božja ljubezen sklenjena; . . . šiba seditiga Boga se velikrat spremeni v šibo ljubezni polniga pastirja . . .

Vse zaderžanje tacih kristjanov — slepcev — kaže, de jih je zadela strašna šiba, s ktero je prerok Ezehiel žugal Izraelskimu kralju Sedekiu, rekoč: »V Babilon ga popeljem in vender ne bo vidil tega mesta« — kar se je tudi zgodilo. Mogočni kralj Nabuhodonzar ga premaga, dóbi v svojo oblast, in mu ukaže oči izrovati in ga slepiga v Babilon peljati. Ravno tako se tudi dušnim slepцам godí. Oni živé v sredi pregrešnega sveta, v sredi vsih ostudnost polniga Babilona, in ga vender ne vidijo, ker so slepi. Babilonski šo njih pogovori, ker so pohujšljivi, polni želca, polni smertniga strupa; Babilonsko je njih nagnjenje k prevzetnosti, nečimurnosti, k posvetnemu pregrešnemu veselju, igram, pijańčevanju, plesu; Babilonsko je njih zaderžanje, polno nesramnosti, razuzdanja, pohujšanja, in vender, ker so slepi, ne vidijo Babilona, ampak se menijo, de so v božjim mestu Jeruzalemu.

De se bote pa od vsiga tega, kar sim dozdam govoril, še bolj prepričali, poslušajte prigodbo sv. pisma in učite se iz nje, kakšen konec ima dušna slepota, kadar jo človek ljubi. Ahab, Izraelski kralj, je bil sklenil nad Sirskiga kralja vojsko vzdigniti; vender pa vpraša za svet 400 prilizovavcov ali lažnjivih prerokov. Vsi mu z enim glasam srečo oznanujejo: »Pojdi, mu rekó, nad svoje sovražnike in gospod ti jih bo v roko dal.« — Ali — Ahab! Ahab! ti bi vender mogel pomisliti, de se ti tvoji preroki prilizujejo, de le zató tako govoré, ker vedó, de hočeš ti tako imeti. Zakaj ne vprašaš Miheja, Gospodoviga preroka? — Miheja bom vprašal, nam odgovorí Ahab, ki ga le viditi ne morem, zato ker mi nikoli sreče, ampak vselej nesrečo oznanuje! Pa — naj tedaj pride, de ga vprašam! »Mihej! ali smem iti nad Sirskiga kralja?« »Nikar ne hodi, mu odgovori Mihej, če greš, boš nesrečin.« — Ali nisim rekel, se začne Ahab jeziti, de mi Mihej nikoli nič dobriga, vselej le hudo prerokuje? Zgrabite Miheja, reče kralj svojim služabnikom, in verzite ga v ječo, dokler nazaj ne pridem; jest grem z vojsko, kakor sim sklenil. — Pojdi tedaj slepi, nesrečni Ahab in

stori, kar si sklenil, kamor te nagnjenje žene, in ker nočeš prihodnje nesreče viditi, pojdi, de jo skušiš! In to je tudi v resnici skusil: njegovi vojščaki so bili premagani, razkropljeni in on — umorjen.

Tako, ljubi kristjanje! se godi tistim slepim, kateri bi lahko vidili, pa nočejo. Slepí, nesrečni Ahabi so tudi med nami, ali vsaj zaslužijo to imé vsi tisti, kateri ljubijo dušno slepoto . . . . Iz notranje temé, ktera je v človeku, se pride v vnanjo temo, v temó peklenške ječe, večniga pogubljenja. Hodimo tedaj za lučjo, ktero nam Bog pošlje, s ktero nam po božjim povelji sv. katoliška cerkev sveti, in ta nas bo po tem življenji pripeljala "k večni luči, v večno veselje«.

Kar stolni katehet je skor do svoje smerti — več kot 40 let — vsako nedeljo kerščanskega nauka Metelko učil rokodelske in obertnijske učence, in kar so premalo še morebiti nagajali mu v srednjih šolah, to so obilno nadomestovali le-ti v nedeljskih. Vzlasti pri njih se je „pokazala pravega misijonarja angeljska poterpežljivost“ (Vid. Siroška ustanova str. 8. 9.), in kdo bi si bil mislil, ravno ti mali poredneži so postali dobrote njegove deleži! „Paupertas turpia cogitat“ — to je skušal pri njih sam, in pomagaj človeku iz nemarnosti k potrebnemu živežu, in pomagal si mu dostikrat iz gerdobije k čednosti in pobožnemu djanju.

Kar človek je imel Metelko kaj malo potreb, in kakor sam nikdar brez dela ni bil, tako je vsakega budil k delavnosti in varčnosti svest si, da „Lenoba je mati revščine in korenina obupnosti. Kakor rija železo, tako sné lenoba dušne in telesne moči. Lenoba v mladosti prinese težko delo na starost. Pridno obdelovanje preminí pusto zemljo v rodovitno; tako se s pridnostjo povzdignejo dušne in telesne moči v vir prihodnje sreče. Kakor zemlja po predolgi moči svojo gorkoto in plodivnost zgubi; tako tudi duša in telo po nezmernosti. Nezdravo in sramotno je mere svojega želodca ne poznati. Kdor se je jedavost berzdati naučil, je veliko napakam vrata zaperl. Pijanec je podoben derečemu vozu brez voznika. Z vinom omamljenemu se lahko prigodí, kar dremljočemu kočijažu. Platon je rekel: Vinska kupica spravi iz človeka celo resnico in vse skrivnosti. Po modrosti hrepeneči duh in pa delavno telo je zmožno spoznati, kar je človeku v korist, in storiti, kar nakani itd.“

Po tacih izrekih in pregovorih je tudi šolsko mladino ustmeno in pismeno budil k zmernosti in delavnosti. — „Den Hausbettel verabscheute Metelko als eine Abart des Müssigganges — Zimmer- und Hausthürbettler wies er mit kalten Worten ab“ (Fr. Met. Waisen-Stiftung, S. 8). Kjer pa je bila res potreba, je tudi rad pomagal, očito in prikrito, v mestu in na deželi, da velikrat levica ni vedila, kaj in koliko je storila desnica, in da je tudi v teh rečeh Metelko „podoben bil tihemu potoku, kateri lepe senožeti in ravne polja rosí“.

Nekaj za sedanji pa tudi za prihodnji čas.

Cerkev je šole in zlasti ljudske šole vstanovila; sto in stoletja jih je sama nadzorovala; nihče ji ni kratil te pravice. Odgajala je kraljevega sina, pa tudi sina ubogega delavca za „Bog plati!“. Že l. 681. zapové cerkveni zbor v Carijgradu, da naj imajo duhovni šole po vaseh in terjih, „per villas et vicos“. Cerkveni shodi v mestu Orange in Valence na Rodani zahtevajo že l. 529. farne šole. Škof Teodulf iz Orleana ukaže l. 800. da naj duhovniki in šole imajo po vaseh in terjih in ako jim starši otroke izročé v podučevanje, naj jih sprejmejo in podučujejo, in za to plačila ne tirjajo, razen, ako jim starši kaj iz dobre volje podaré. Cerkveni zbor v Mogunciji zapoveduje vernim, da naj svoje otroke v šolo pošiljajo. Papež Evgen II. govori v rimskem zboru l. 826. tako-le: Slišimo, da v nekaterih krajih ni učenikov, in da se poduk zanemarja, zato zapovedujemo vsem škofom in njim podložnim farnim srenjam, da naj vmesté učeničke, kateri bodo podučevali v lepih umetnijah in v resnicah svete vere. Gregor VII. je l. 1078. ukazal pri sinodu v Rimu, da naj bodo šole pri cerkvah, in šesti cerkveni zbor ukazuje, da naj bode na korist revnih, pri vsaki škofiji učenik, kateri brezplačno revne podučuje v pisanji in branji. Opat Guilbert iz Nogent († 1124) poroča, da na Francoskem ni bilo terga, kateri bi ne imel svoje šole. Honorij III. († 1225) je pozival Dance za pripomočke, da se naredé šole na Pruskem. Sinoca Bezieres (1246) ukazuje že kerščanski nauk. V škofiji Kolinski najdemo šole l. 1270., v katerih mežnar pod župnikovim nadzorstvom otroke podučuje vsaki dan v branji in pisanji. Le po večjih mestih so bile mestne šole, vstanovili so jih s cerkvenim privoljenjem, in po navadi so uganili, da se v njih podučuje le pisanje in branje. Te šole je nadzorovala komisija iz magistrata, nji na čelu je bil duhoven. Še l. 1409 je ukazala sinoda v Kostnicah, da imajo biti po mestih, gradovih in večjih krajih latinske in nemške šole za oba spola. V odločilih vestfališkega pomirja §. 31. imenuje se šola stvar, katera spada k cerkvi. Tako učí zgodovina.

Naj še povemo, da je več cerkvenih redov, kateri se izključljivo pečajo z odgojo mladine, ali so pa to stvar privzeli med druga svoja pravila. Pravi namen kerščanske šole je položiti podlago temu, kar otroci imajo vedeti za cerkveno, domače in deržavno življenje. Do šole ima pa tudi svoje pravice družina in deržava. Ako deržava v resnici spozná svoje koristi in podlago svojega obstanka, ne bo kratila cerkvi vpliva do šole. Po drugi strani mora pa tudi cerkev spoznati deržavne pravice do šole. Deržava je bistveno pripomogla, da so se šole vstanovile ali zboljšale, kjer so že bile; šola najde pri deržavi svojo zaslonbo in v

sedanjih okoliščinah šola ne shaja brez vnanjega varha in brez materialne državine podpore.

Ako se tedaj država in cerkev vzajemno podpirate pri šoli, pride res veliko koristnega po šolah; ako pa sta ta dva glavna faktorja pri šoli v neslogi, šole, ljudske šole pri vsi vnanji pomoči ne bodo napredovale.

Vabilo v družbo sv. Mohora za leto 1873.

Družba sv. Mohora nastopi letos svoj trinajsti tečaj. Zares s ponosom sme se ozreti nazaj na svoje delovanje v minulih dvanajstih letih. Število udov je naraščalo vsako leto, in leto za letom je zaznamovano z blagonosnimi deli. Odkar se je družba leta 1860. postavila na cerkvena tla, skazovala se je prava krušna mati Slovencev; leto za letom je imelo polno krilo tečne hrane, katero je z radodarnimi rokami svojim otrokom delila tako obilno, da se je le kar vsakdo čudil nad Božjim blagoslovom. V teku dvanajstih let je udom podala 677.507 knjig, tedaj več kot pol milijona podučnih bukev je ona sama v tem primerno kratkem obroku spravila med prosto ljudstvo. Nas Slovencev še ni dva milijona — in lani je bilo vpisanih 18.926 družbenikov, letos pa se družbine knjige tiskajo v 22.900 iztisih. To je ogromno veliko, tako veliko, da se tudi tujci zavzemajo in zadosti načuditi ne morejo. So v Avstriji in zunaj Avstrije veliko veči narodi kakor je slovenski, ali mi ne najdemo pri nobenem pobožne družbe, katera bi se v primeri z našim malim narodom le od daleč meriti zamogla z družbo sv. Mohora. Ta prikazen pač tolaži, pač navdušuje vsakega rodoljuba ter mu zbuja upanje, da vendar boljša prihodnost čaka ljubljeni narod slovenski. Veličastno število udov, ki vsako leto še narašča, priča vsemu svetu, da se narod zbuja, da hrepeni po zdravi omiki, da Slovenci poginiti nočejo, in da nad vsem cenijo najzlahtnejši svetinji: vero in narodnost svojih očetov.

Ravno ne dve prežlahtni svetinji slovenskemu narodu ohranjevati, uterjevati katoliško vero, buditi ljubezen do domovine, po dobrih knjigah širiti vednost in po kersčanski omiki peljati Slovence do više stopinje časnega blagostanja, to je in ostane družbin namen tudi v prihodnje. Kar je v dosego tega namena na družbinem odboru ležeče, ne bodo se branil nobenega truda, ne strašil nobenega dela, da družba blago svojo nalogo vsestransko zveršuje. K temu mu je neobhodno treba vaše podpore, mili rojaci in rodoljubi! Vas, ki Vam je mar za duševni in materialni napredek Slovencev, družbin odbor zopet vljudno vabi na delo in prosi, da mu tudi letos pridno pomagate, družbo med narodom razširjevati. Zlasti do Vas, prečestiti poverjeniki, dekanjski in farni predstojniki! se

obrača odbor z nadležno prošnjo: podučujte naše ljudstvo o bratovščini sv. Mohora, razlagajte mu njeni namen in njene koristi in prigovarjajte k njenemu pristopu, kjerkoli lepo priložnost imate! Število udov je res velikansko, vendar nij doraslo še tako, da bi se pomožiti več ne dalo; lahko dobimo še na tisoče novih družbenikov, ako rok križem ne deržimo. Lanske okoliščine vpisovanju niso bile nikjer ravno vgodne; vendar nij je bilo dekanije, katera si nij pridobila novih družbenikov; 1600 udov jih je lani pristopilo na novo. Naj se zgodi tudi letos! in zgodilo se bode, samo da vsi skupaj od prvega do zadnjega delamo složno, pogumno in neutrujeno v zaupanji na Boga, in Bog bode blagoslovil naše delo in našo družbo! Silne nevarnosti obdajajo dandanes naš narod od vseh strani; v domači družini, v šoli, v srenji žugajo mu spodkopavati prvo in najpoglavitejšo podsombo vse sreče: vero in ž njo vred narodnost; dovelj glasno kličejo tedaj rodoljube vse na krepko delo in vzajemno brambo najsvetejših pravic. Složimo se tedaj v družbi sv. Mohora, da v kerščanski slogi branimo in varujemo vsi, kar je narodu najbolj drago in sveto; združimo moči, da zedinjeni preženemo nevednost, surovost, sramoto in uboštvo in širimo poduk, omiko, čast, krepost in blagostanje v premili domovini! —

Létosnje družbine knjige se tiskajo v 21—22.000 iztisih v lastni družbini tiskarni, katera izverstno vredjena, vstraza najpred družbinim potrebam, zveršuje pa tudi druga naročila hitro, okusno in po ceni.

Vsak ud prejme letos 6 knjig in sicer:

1. Življenje svetnikov in svetnic Božjih. VIII. snopič s podobami.
2. Kristusovo življenje in smert. Drugi del 1. snopič.
3. Izdajavec, povest za prosto ljudstvo, spisal rajni Fr. Slemenik. Obsega 9½ pôl in razvija mikavno in podučno misel:
»Za dragi dom, za vero,
Ne glej nikdar na mero«.
4. Umno kletarstvo, spisal dr. Jože Vošnjak. Poduk, kako ravnati z vinom, da je okusno, zdravo in stanovitno, jako potreben vsem slov. vinorejcem, kerčmarjem, kupčevalcem itd. V obsegu 11 tiskanih pol z 12 podobami.
5. Živali v podobah. IV. del, nadaljuje g. prof. Erjavec; obsega opis golazni, kač, žab itd. s 33 podob.
6. Koledar za leto 1874. s popolnim imenikom letošnjih udov in domačim podukom o novi meri.

Pri oglaševanji in vpisovanji naj se blagovoljno pazi na to-le:

1. Nabira se sklene z zadnjim dnevom marca 1873.
2. Letnina za vsako osebo ali vstanovo iznaša 1 gold.; dosmertnina 15 gold. na enkrat ali pa po 8 gold. dvakrat v teku enega leta.

3. Kdor pervikrat v družbo stopi, naj izrečno pové, da je nov družnik; imena naj se zapišejo razločno in sicer iz vsake fare zapored. Tudi dosmertni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih imé ne spregleda. Poudarjati imamo, da se dosmertni ud premeniti ne more in ne sme; naj se vsako leto zapiše tisto imé, katero je bilo vpisano iz začetka. Lepo prosimo število udov, dekanijo in zadnjo pošto na čelu vpisovanjskih pol zaznamovati, ob koncu pa dostaviti, koliko je starih, koliko novih udov in po kateri poti naj se knjige o svojem času odpošljejo.

Imena družnikov naj se pošiljajo z denarjem vred pod naslovom: „Družba sv. Mohora“ franko v Celovec do 10. aprila 1873.

4. Kdor ivmed novih udov želi s knjigami vred prejeti tudi kak snopič doslej izdanega „Življenja svetnikov“ ali „Kristusovega življenja“ ali „Žival v podobah“, ta naj pošlje z letnino vred za vsak (1—7) snopič „Življenja svetnikov“ po 50 kr., za vsak (1—4) „Kristusovega življenja“ po 40 kr. in ravno toliko za vsak snopič (1, 3, 4) „Živali“.

5. Vsak naj sprejme svoje bukve v tistej dekaniji in fari, v katerej se je vpisal.

Dostavimo o tej priložnosti, da se nabira za Janežičevo ustanovitev tudi letos še nadaljuje.

Po odbitih stroških za grobni spominek znašajo dosedanji čisti doneski 954 gold. 25 kr.

Rodoljube, ki jim je Janežičev spomin mil in drag, vljudno vabimo, da vsak po svoji moči podpirajo daljno nabiro.

V Celovcu, dné 2. januarja 1873.

Odbor.

Solsko obzorje.

Iz slov. Stajerja. (*Zapor učenca po šoli.*) »Slov. Učitelj« je v 1. svojem listu povedal novico, da se je pri okrajnem (menda: krajnem) učiteljskem zboru v Ljutomeru napravila prošnja, naj blagovoli krajnim šolskim svetom v okraji naročiti, da si za svoje šole izvolijo umne šolske služabnike, kateri naj bi razun drugih opravil imeli tudi to nalogo, da bi po potrebi in učiteljevi želji nadzorovali v zaporu kaznovane učence. To ravnanje priporočali bi tudi drugim šolam. — Zdí se mi, da je ta misel prav puhla. Kako bodo kmetski učenci, ki hodijo po celo uro ali še dalj v šolo, mogli še dalje v šoli ostajati, v jesenskem in zimskem času pa po noči domú hodili. Še huje pa bi bilo otroke zapirati tisti čas, kedar jih starši zavoljo paše in drugih opravil iz šole težko domú pričakujejo. To bi bil prepir in šola bi si s tem ne pridobovala nika-

koršnega zaupanja. Postava o zaporu učencev tudi tirja, da se zapertim učenkem daje kako delo, kaka šolska naloga i. t. d. Vprašam: Kaj pa bode šolski sluga dolgi čas z učenci počel! Morda bi pri njih tobak kadil in se nad njimi sirovo rotil, ako bi ga jezili, ali pa bi jih še celó same pustil. S takimi novimi naredbami pojte le rakom žvižgat!

Iz Velikih Lašč. (*Zahvala.*) Odbor kranjskega šolskega peneza (Schulpfennig) je naši ljudski šoli poslal 320 Kopšičevih risarskih zglednih knjižič, za kateri blagi dar javno hvalo izreka

Jož. Pavčič, učitelj.

Iz Ljubljane. Odbor društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem je imelo 15. preteč. m. sejo, pri kateri se je po §. 12. društvenih pravil privolila podpornina za dete po moževi smrti rojeno, ker ni bilo postavnega vzroka za odbitev prošnje, in ker imajo tudi po drugih enakih napravah takošni zakonski otroci pravico do podpornine. (»Laib. Schulztg.« o tem napačno poroča, ker pravi, da se je vdovi 140 gold. penzije privolilo, ker tû je šlo le za novorojeno dete, ne pa za penzijo, ktera se ji je že davno pred privolila.) Onemoglemu učitelju g. Jak. Tavzesu se je po §. 12. in 16. društ. pravil privolilo 40 gold. podpornine s tem pristavkom, da naj pozneje po legalni poti pri odboru prosi podpore, ker pričujoči slučaj ne more biti merodajaven pri enakih prošnjah, in se ta podpora le izvanredno dovoljuje. — V društvo bil je sprejet g. J. Bozja iz Doljene vasi po §. 3. društvenih pravil.

— Deželni šolski svet je v seji 30. preteč. m. razdelil derž. štipendije učiteljskim pripravnikom in pripravnicam in sicer iz med prvih dobé 4 po 150, 25 po 100 in 9 po 50 gold.; iz med drugih pa jih dobí 9 po 100, 31 pa po 50 gold.

— Minister bogočastja in nauka je dekliški šoli Marije Huth podelil javno pravico.

— Lepe knjige za šolsko knjižnico mestni šoli pri sv. Jakobu, sta blagovoljno darovala gospa K. Šolmajerjeva in gospod Jan. Rozman v Ljubljani. Serčna hvala!

Premembe v učiteljskem stanu na Štajerskem. G. Jož. Tičar šel je za podučitelja v Teharje pri Celji; g. Fr. Jurkovič za učitelja pri Jelšah; g. Iv. Boštjančič za podučitelja v Mozirje; gospodičina Ema Tomanova iz Ljubljane za učiteljico v Ljutomer.

Na Goriškem. Prestavljena sta gg. Val. Kumar in Avg. Leban za učitelja na slovenski oddelek v c. k. vadnico v Gorici.

Na Kranjskem: E. Henrik Vizjak, uč. v Kamni gorici, gré na Berdo; Martin Brežnik, uč. pri sv. Jakobu na Savi, gré v Ljubno na Štaj., in na njegovo mesto g. Leop. Zupin, uč. v Ipavi. G. Jern. Pirnat, uč. v Zatičini, je za terdno postavljen. V čveterorazredni ljudski šoli v Idriji so sedaj gg.: Jak. Inglič v 4., Fr. Levstik v 3., Jan. Rupnik v 2. in Al. Novak (iz Planine) v 1. razredu.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem. Izpraznjene so učiteljske službe ljudskih šol v Postojni, Vremi, Šturji, Ipavi in v Postenjah. Prošnje oddajajo se pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Postojni.

Oddaja se tudi podučiteljeva služba na Igu (Brunndorf) nad Ljubljano. Prošnje za njo ravna se do c. k. okrajnega šolskega sveta ljubljanske okolice v Ljubljani do 15. t. m.